

СЕМАНТИКА ФРАНЦУЗЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ВАРІАТИВНІСТЬ

Фразеологізми та ідіоми – це невід’ємна частина французької мови, що надає їй особливої виразності та колориту. Їхня семантика часто відрізняється від буквального значення слів, з яких вони складаються, і відображає культурні та історичні особливості франкомовного світу.

Спробуємо охарактеризувати семантику французьких фразеологізмів та ідіом.

Багато фразеологізмів базуються на метафорах, що відображають образне мислення носіїв мови. “Avoir le safaard” (мати таргана) означає “сумувати, бути в депресії”.

Французькі фразеологізми, пов’язані з явищами природи, відображають багату культуру та спостережливість французького народу. Вони надають мові яскравості та образності, даючи змогу передати емоції та ідеї в лаконічній та виразній формі. Наведемо деякі *приклади, пов’язані з погодними і природними явищами*.

“Il pleut des cordes” (йде дощ мотузками) – означає «сильний дощ».

“Après la pluie, le beau temps” (після дощу настає гарна погода) – еквівалент українському «після негоди – сонце».

“Être dans le brouillard” (бути в тумані) – означає «бути в замішанні, не розуміти ситуацію».

“Faire la pluie et le beau temps” (робити дощ і гарну погоду) – означає «мати владу, контролювати ситуацію».

“Nager en plein bonheur” (плавати в повному щасті) – означає «бути дуже щасливим».

“Être comme un poisson dans l’eau” (бути як риба у воді) – означає «почуватися комфортно, у своїй стихії».

“Se noyer dans un verre d’eau” (потонути в склянці води) – означає «роздмухувати проблему, робити з мухи слона».

“Avoir la main verte” (мати зелену руку) – означає «мати талант до садівництва».

“Tomber comme des feuilles mortes” (падати як мертве листя) – означає «падати у великій кількості».

Фразеологізми, пов'язані з продуктами харчування, часто відображають гастрономічні вподобання, ставлення французів до їжі, культурні традиції та стереотипи.

“Mettre du beurre dans les épinards” (додати масла в шпинат) – означає «покращити фінансове становище, додати достатку».

“Être soupe au lait” (бути молочним супом) – означає «бути дратівливим, легко виходити з себе».

“Raconter des salades” (розповідати салати) – означає «говорити нісенітниці, брехню».

“Être bête comme chou” (бути дурним, як капуста) – означає «бути дуже дурним».

“Se prendre pour le beurre” (вважати себе маслом) – «вважати себе дуже важливим».

“Haut comme trois pommes” (високий, як три яблука) – «дуже низький».

“Être entre la poire et le fromage” (бути між грушею та сиром) – означає «бути у невизначеному стані, між двома етапами».

Деякі фразеологізми можуть мати кілька варіантів, що відрізняються за лексичним складом або стилістичним забарвленням:

“Mettre les pieds dans le plat” / “Mettre les deux pieds dans le plat” (поставити ноги в тарілку / поставити обидві ноги в тарілку) – обидва варіанти означають «бути нетактовним, сказати щось недоречне».

“Avoir le coup de foudre” / “Être frappé(e) par le coup de foudre” (мати удар блискавки / бути враженим ударом блискавки) – обидва варіанти означають «закохатися з першого погляду».

“Se faire du mauvais sang” / “Se faire un mauvais sang” (робити собі погану кров / робити собі погану кров) – обидва варіанти означають «хвилюватися, турбуватися».

“Donner sa langue au chat” / “Jeter sa langue aux chats” (віддати свій язик коту / кинути свій язик котам) – обидва варіанти означають «здатися, не знати відповіді».

Фразеологізми можуть мати різні **варіанти в різних регіонах** франкомовного світу.

У Франції для вираження здивування часто використовують “Tomber des nues” (впасти з хмар). У Квебеку ж частіше можна почути “Capoter sa vie” («перевернути своє життя»), що має схоже значення.

“Avoir du pain sur la planche” (мати хліб на дошці) у Франції означає «мати багато роботи». У Квебеку аналогічний зміст передає фраза “Avoir de la job en masse” (мати багато роботи).

Французи кажуть “Être à côté de la plaque” (бути поруч із табличкою), коли хочуть сказати, що хтось помиляється. У Бельгії ж частіше використовують “Être à côté de ses pompes” (бути поруч зі своїми черевиками).

Для вираження ідеї «легко» французи використовують “Les doigts dans le nez” (пальці в носі). У Бельгії ж можна почути “C’est du gâteau” (це пиріг).

Французи кажуть “Être dans le pétrin” (бути в тісті), коли потрапляють у складну ситуацію. У Швейцарії ж частіше використовують “Être dans la panade” (бути в каші).

“Avoir un poil dans la main” (мати волосину в руці) у Франції означає «бути лінивим». У Швейцарії аналогічний зміст передає фраза “Avoir la flemme”.

Варіативність фразеологізмів може залежати від **соціального статусу, віку або освіти мовця**. Люди з вищим соціальним статусом або освітою частіше використовують більш формальні та літературні фразеологізми. Наприклад: “Prendre ses jambes à son cou” (взяти ноги на шию), що означає «втекти», може бути замінено на менш формальний варіант “Se sauver à toutes jambes” (втікати зі всіх ніг) у розмовній мові. “Être au fait de quelque chose” (бути в курсі чогось) – більш формальний варіант, ніж “Être dans le coup” (бути в темі). Люди з нижчим соціальним статусом або меншою освітою можуть частіше використовувати більш розмовні та сленгові фразеологізми. Наприклад: “Avoir le seum” (мати злість), що є сленговим виразом, або “C’est du lourd” (це щось серйозне). Старше покоління може використовувати більш традиційні та класичні фразеологізми, які можуть бути менш відомими молодшому поколінню. Наприклад: “Battre la campagne” (бити по селах), що означає “блукати без мети”. Молоде покоління часто вводить нові сленгові фразеологізми, які можуть бути незрозумілими для старшого покоління. Наприклад: “Kiffer” (любити, насолоджуватися), що походить від арабського “kif”, або “Se prendre pour le nombril du monde” (вважати себе пупом землі).

Люди з вищою освітою можуть використовувати фразеологізми, що походять з літератури, історії або філософії. Наприклад: “Être entre Charybde et Scylla” (бути між Харибдою та Сциллою), що походить з грецької міфології. Отже, дослідження семантики французьких фразеологі-

змів та ідіом є важливим для глибшого розуміння французької мови та культури, ефективного перекладу та міжкультурної комунікації, збагачення лексичного запасу та підвищення рівня володіння мовою. Вивчення фразеологізмів та ідіом дає змогу не лише розуміти буквальне значення слів, але й відчувати дух французької мови, її образність та експресивність.

Література

1. Rey A., Chantreau S. «Dictionnaire des expressions et locutions figurées» / Le Robert. 1980, 959 p.
2. Mauris RAT «Larousse des expressions françaises», Larousse, 2014, 464 p.
3. Le Robert & Collins super senior: Grand dictionnaire. Publication and manufacture. Paris: Dictionnaires Le Robert; Glasgow: HarperCollins, 2000, cop. 1995, 2. 464 p.

Наталія Ясакова
(м. Київ)

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ: ВІД СТРУКТУРАЛІЗМУ ДО КОГНІТИВНОЇ ТА КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, ДИСКУРС-АНАЛІЗУ Й ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ

Як окрема галузь мовознавства стилістика сформувалася доволі пізно – на початку ХХ століття, коли утвердження ідеї про системність мови і потреби її вивчення в синхронії зумовило появу питань про використання цієї специфічної системи та її складників. Звісно, особливості вживання лінгвістичних одиниць, ефективність мовного впливу на читача або слухача розглядали й раніше, проте до появи 1909 року «Трактату зі французької стилістики» Шарля Баллі не йшлося про системне наукове підґрунтя таких спостережень.

Під впливом ідей структуралізму у центрі досліджень зі стилістики тривалий час були і досі є особливості вживання елементів різних мовних рівнів. У межах системно-структурного підходу вивчають стилістичні протиставлення на кожному рівні мовної структури і уточнюють відомості про стилістичну парадигму. Відповідний науковий напрям, представлений, зокрема, працями знаних українських учених, як-от В. Ващенко, С. Дорошенко, С. Єрмоленко, і досі актуальний, оскільки виражальні можливості мовних одиниць постійно змінюються.